

Oponentský posudek disertační práce Mgr. Zdeny Novotné
Vliv sociokulturních tradic na instituci manželství

Disertační práce Mgr. Zdeny Novotné *Vliv sociokulturních tradic na instituci manželství* vznikla na katedře teorie kultury (kulturologie) Filozofické fakulty Univerzity Karlovy pod vedením Doc. PhDr. Martina Matějů. Disertace je strukturována do pěti kapitol (Vybrané kapitoly z historie a současnosti: kulturní souvislosti manželství v západní společnosti a křesťanství; Manželství a rodina: Aktuální společenské trendy; Vztahové problémy a rozvody; Charakteristika náboženství jako kulturního faktoru ovlivňujícího manželství; Jsou manželství a rodina v krizi), přičemž každá kapitola je členěna do čtyř až jedenácti podkapitol. Práce obsahuje úvod, shrnutí týkající se problematiky změn v manželství a rodině, závěr, seznam literatury a abstrakt. Práce má celkem 130 stran.

Doktorská disertace navazuje na magisterskou diplomovou práci a dokazuje tak, že problematika manželství a rodiny v kontextu kulturních a společenských tradic v měnících se společenských, kulturních a ekonomických podmínkách v současném světě je předmětem autorčina dlouhodobého odborného zájmu.

Mgr. Novotná si zvolila důležité a zajímavé téma, k němuž přistoupila interdisciplinárně. Práce vychází především z kulturologického a sociologického hlediska, využity byly také religionistika, psychologie a historie. Ve středu její pozornosti je situace v České republice, kterou pojednává ve středoevropském i širším kontextu.

Po formální stránce nelze mít k práci podstatnější výhrady. Disertace má všechny požadované součásti, její struktura je přehledná, je napsána pečlivě, citační aparát odpovídá normě a seznam odborné literatury je kvalitní. Připomínku mám k tomu, jak autorka strukturovala kapitoly. Za názvem kapitol vždy následuje text bez zařazení do podkapitoly a podkapitoly jsou zařazeny až potom. Tento úvodní text v některých kapitolách rozsahem vysoce převyšuje rozsah podkapitol, přičemž ani obsahově se nejedná o úvod do kapitoly, snad kromě 4. kapitoly.

Tento koncepční nedostatek se výrazně projevil např. u první kapitoly práce. V její první části autorka stručně nastínila historický vývoj manželství od antických dob do současnosti, přičemž se jí podařilo vyvarovat ponoření se do větších podrobností, i když se domnívám, že přehled by mohl být i delší. Kapitole by však jistě prospělo, kdyby tento přehled byl pojat jako zvláštní podkapitola. Dvě podkapitoly se pokoušejí formulovat základní problémy dneška, ale jsou velice stručné a obsahově nevyjasněné.

Základním nedostatkem práce je, že autorka nezařadila kapitolu pojednávající o teoretických a metodologických otázkách. Rovněž chybí zhodnocení dosavadního stavu poznání sledované problematiky. Mgr. Novotná opírá svou studii o faktografický materiál, cituje statistiky a dobře zvolenou odbornou literaturu. V úvodní části práce by mělo být jasné konstatování autorčina stanoviska jako východiska celé práce, hypotéza se ale objevuje až v závěru. Výzkumná otázka práce je však v úvodu formulována zřetelně. Očekávala bych, že součástí práce bude vlastní primární výzkum..

Za nejpřínosnější považuji 6. kapitolu, především podkapitolu Tlak na sociální soudržnost, a především zdařile napsané shrnutí a závěr. Studie Mgr. Novotné uzavírá, že „instituce manželství v České republice není přežitkem, rigidní relikvií z minulosti, který je na ústupu“ a přes nashromážděné doklady o mnoha problémech spojených s institucí manželství a s rodinou dnes je vyznění její studie optimistické.

Mé celkové hodnocení předložené disertační práce je pozitivní. Mgr. Zdena Novotná prokázala, že se tématem intenzivně zabývá, že v něm nabyla zevrubných znalostí a že téma vnímá v jeho šíři a komplexnosti. Napsala eklekticky pojatou, čtivou, pečlivě upravenou práci a podala dobře naformulovaný a zdůvodněný závěr.

Závěrem mohu konstatovat, že Mgr. Zdena Novotná předložila práci, kterou je možné uznat k udělení vědecké hodnosti Ph.D.

Doc. PhDr. Milada Polišínská, CSc.
Prorektorka pro akademické záležitosti